PLAGIOCHILA SANDEI DZ.

ICONE ILLUSTRATA.

ACCEDUNT

NOVAE HEPATICARUM JAVANICARUM SPECIES

A

C. M. v. d. SANDE LACOSTE M. D.

BREVITER DESCRIPTAE.

EDI CURAVIT

F. DOZY.

LUGDUNI-BATAVORUM.
APUD JAC[M]. HAZENBERG CORN. FIL[M].
1856.

PLAGIOCHILA SANDEI DZ.

ICONE ILLUSTRATA.

ACCEDUNT

NOVAE HEPATICARUM JAVANICARUM SPECIES

A

C. M. V. D. SANDE LACOSTE M. D.

BREVITER DESCRIPTAE.

EDI CURAVIT

F. DOZY.

LUGDUNI-BATAVORUM.
APUD JACM. HAZENBERG CORN. FILM.
1856.

GEDRUKT BIJ J. J. SOMERWIL.

Onder onze verzameling van Indische levermossen bevond zich, sedert lang, eene soort van *Plagiochila*, die mijn vriend Molkenboer, wegens haren daarmede zeer overeenkomenden *habitus*, voorloopig tot *Pl. superba* Nees had gebragt. Door menigvuldige bezigheden werden wij steeds verhinderd, om aan ons voornemen ter naauwkeuriger onderzoeking dezer verzameling, gevolg te geven, zoodat die plant onder dien naam met zoo vele andere, nog onbeschrevene, fraaije mossoorten verscheidene jaren bleef leggen. Het overlijden van mijn' vriend, waardoor de zorg voor de bewerking der Indische loofmossen op mij alleen rustte, was de reden, dat ik tot het besluit moest komen, om van het verder onderzoek dezer *Hepaticae* af te zien, en dit geheel over te laten aan mijn' vriend, Dr. van der Sande Lacoste, die zich reeds door een veeljarig grondig onderzoek der Europesche levermossen daarvoor speciaal had voorbereid, en die ook door de bewerking der inlandsche Hepaticæ in den Prodromus florae Batavæ, overvloedig getoond had, voor die taak volkomen berekend te zijn. Dat zijn arbeid hieraan, voor de wetenschap reeds vruchtbaar geweest is, getuigt zijne ontdekking van onderscheidene fraaije plantensoorten uit die familie, waarvan de korte diagnosen in het Kruidk. Archief, 3de Deel, 4de Stuk zijn geplaatst; terwijl zijn voortdurende ijver, in de bewerking van deze en van de Junghuhniaansche verzameling, nog veel zeldzaams belooft aan den dag te brengen. Hij maakte mij nu onlangs opmerkzaam, dat de

bedoelde plant niet volkomen aan de beschrijving en afbeelding van *Pl. superba*, in de Species Hepaticarum van Lindenberg, pag. 80 Tab. XVII. beantwoordde. Een nader onderzoek overtuigde mij van het wezenlijk soortsverschil tusschen deze planten; weshalve ik gemeend heb, de beoefenaars dezer plantenfamilie met de bekendmaking van deze nieuwe soort te zullen verpligten. Aangezien echter de uitvoerigste beschrijving van die, slechts door den mikroskoop te onderscheiden planten, alleen verstaanbaar is voor hen, die zich vooraf, door speciale studie der Hepaticæ, met zulke beschrijvingen hebben gemeenzaam gemaakt, achtte ik het niet overbodig, deze *Plagiochila* met hare analyse te doen afbeelden. Ik had daarbij ook op het oog, dat eene zoodanige afbeelding sommige kruidkundigen zou kunnen aansporen, om nadere kennis te maken met deze kryptogamische planten, waarvan in ons land, zoowel als in onze overzeesche bezittingen, zoo vele fraaije vormen voorkomen. Het zal mij ook bijzonder aangenaam zijn, om tot dit doel te kunnen medewerken, door mededeeling van deze en andere planten uit mijn herbarium aan allen, die daarin belang mogten stellen.

Over de benaming dezer plant heb ik alleen aan te merken, dat ik het niet meer dan pligtmatig heb geoordeeld, om den naam van v. d. Sande te verbinden aan eenen der fraaiste vormen dezer plantenfamilie, bij welker bewerking hij met zoo goeden uitslag het, voorwaar niet gemakkelijk, voetspoor heeft betreden van den beroemden Nees v. Esenbeck. Het was vooral door zijn onderzoek onzer Indische *Hepaticæ*, dat deze kruidkundige is in staat gesteld geworden, om zijn, reeds op de studie der Europesche plantenvormen gegrond, uitmuntend systeem der levermossen ook op die der tropische gewesten toe te passen en uit te breiden, en hierdoor een helderder licht te verspreiden, over de toen nog duistere bewerktuiging dezer schoone gewassen.

Ik voeg hierbij de korte diagnosen van eenige nieuwe soorten van Hepaticae, die door Dr. v. d. Sande Lacoste onlangs zijn onderscheiden.

December. 1855 D.

Plagiochila Nees et Mont.

Plagiochila Sandei Dz. *Pl. superba* Mb. mst. : caule repente, ramis erectis strictis dichotomo-ramosis; foliis imbricatis patenti-divergentibus, semiovatis, subarcuatis, obtusis, margine ventrali rotundato apiceque ciliafis, basi reflexo-cucullatis, dorsali reflexis serrato-ciliatis; fructu laterali et terminali; perianthio obconico, elongato, compresso, ore truncato breviter ciliato.

Habitat insulam *Javae*, Jungh.; prope *Gadok*, in herb. Dz. et Mb. commun. Cl. v. Hall.

Caulis repens, flexuosus, validus, fusco-nigricans, uti basis ramorum primariorum, nudus vel foliorum vetustorum reliquiis vestitus. Rami primarii distantes, elati, 0,07—0,085 longi, cum foliis 0,007—0,008 lati, apice praesertim dichotomi, breviter subfasciculato-ramulosi. Folia tenuia, mollia, luteo-fuscescentia, subpellucida, plana, semiverticalia, imbricata, patenti-divergentia, oblique ovata, subfalcata; margo ventralis rotundatus, totus ciliatus, basi reflexus et in cucullum revolutus; margo dorsalis arcuatim reflexus, totus vel versus apicem serrato-ciliatus; apex planus, obtusus, ciliatus. Folia involucralia erecta, dorso stricta, obtusa, longius ciliata. Textura foliorum e cellulis parvis, sexangularibus. Perianthium involucro longius, terminale et laterale, obconicum, elongatum, curvatum, subcernuum. Spicae masculae terminales, simplices vel 2—4 in fasciculum congestae, quandoque iterum ramosae et proliferae, lineares, 0,01—0,02 longae, 0,002—0,0025 latae. Folia perigonii imbricata, rotundato-obovata, obtusa, integerrima, basi inflata, apice patentia.

Differt a *Pl. Bantamensi* N. ab E. praeter magnitudinem, amphigastriorum defectu, foliis subarcuatis et perianthio longiori; a *Pl. superba* N. ab E. foliis basi cucullatis et perianthio elongato non alato.

2. Pl. propinqua v. d. Sd. Lc. : caule repente, ramis erectis, dichotomo-dendroideis, foliis adproximatis patentibus, semiverticalibus, ovato-oblongis, decurrentibus, subarcuatis, margine dorsali reflexis, integerrimis, ventrali ad apicem obtusum vel acutum spinuloso-dentatis; fructu laterali et in dichotomia ramorum; perianthio compresso, ovato, ore truncato breviter ciliato.

Habitat insulam *Javae;* Teysm. in herb. Dz. et Mb.; in montosis *Salak*, Coll. pl. Jav. Zoll. inter n°. 3560 d. (pl. mascula).

3. PL. SEMIALATA V. D. SD. LC.: caule repente, ramis adscendentibns dichotomo-ramosis; foliis basi imbricatis patenti-divergentibus, dimidiato-ovatis obtusis, margine dorsali reflexis, integerrimis, ventrali apiceque spinuloso-dentatis; fructu terminali, perianthio oblique campanulato, dorso a basi ad medium alato, [ala lata, apice ciliata], ore truncato, dentato-ciliato.

Habitat insulam *Javae*, JUNGH.

4. PL. GYMNOCLADA V. D. SD. LC.: caule repente, ramis adscendentibus innovando-ramosis, innovationibus flagelliformibus, erectis, subaphyllis; foliis contiguis vel adproximatis, semiverticalibus, patentibus, oblique ovatis, margine dorsali reflexis, versus apicem serratis, ventrali apiceque emarginato spinuloso-ciliatis; fructu terminali et laterali; perianthio campanulato, dorso alato, [ala angusta, versus apicem spinuloso-dentata], ore truncato, dentato-ciliato.

Habitat insulam *Javae*, JUNGH.; TEYSM. in herb. Dz. et MB.

5. Pl. JUNGHUHNIANA V. D. SD. LC.: caule repente, ramis erectis iterato-dichotomis, laxis, flexuosis; foliis basi imbricatis semiverticalibus, patentibus, dimidiato-ovatis, apice truncato-emarginatis bi-tridentatis, margine dorsali decurrentibus, reflexis, integerrimis, ventrali toto parce spinuloso-dentatis; fructu terminali; perianthio, perichaetio longiori, rotundato-obovato, margine antico alato (ala lata apice dentata), ore compresso repando, truncato, ciliato-dentato.

Habitat insulam *Javae*, JUNGH.; TEYSM. in herb. Dz. et Mb.

6. PL. VARIABILIS V. D. SD. LC.: caule repente adscendente, subsimplici; foliis per paria adproximatis, verticalibus, oblongis, patenti-divergentibus, marginibus planis, oblique truncatis vel emarginato-bidentatis; fructu ob innovationem laterali, foliis involucralibus apice obtusis, oblongo-ovatis, dentatis; perianthio oblongo-clavato, apice obsolete plicato, ore denticulato.

Habitat insulam *Javae*, JUNGH.; TEYSM. in herb. Dz. et MB.

7. Pl. KORTHALSIANA MB. mst.: caule repente, ramis erectis apice curvatis; foliis semiverticalibus erecto-patulis, retroflexis, ovatis, obtusis et acutiusculis, margine dorsali reflexis integerrimis, ventrali apiceque dentatis; fructu laterali et terminali; perianthio compresso, ovato oblongove, nutante, ore truncato denticulato.

β. *robustior*: olivacea, magis prolifero-divisa, foliis secundis; perianthiis crebrioribus.

Habitat insulam *Javae*, JUNGH.; TEYSM. herb. Dz. et MB.

8. PL. FUSCA V. D. SD. LC.: caule repente, ramis erectis apice curvatis; foliis subverticalibus patenti-divergentibus, saepe heteromallis, semiovatis, decurrentibus, apice angustatis obtusis, margine dorsali strictis integerrimis reflexis, ventrali apiceque dentato-ciliatis; fructu terminali vel accedente innovatione laterali; perianthio oblongo compresso, ore truncato ciliato-denticulato.

Habitat insulam *Javae*, JUNGH.

9. PL. TEYSMANNI V. D. SD. LC.: caule repente, ramis erectis dichotomo-ramosis; foliis semiverticalibus, laxe imbricatis, ovatis, obtusis, margine dorsali reflexis, inte-

gerrimis, ventrali apiceque arcte ciliato-denticulatis; fructu in dichotomia et terminali; perianthio (juniori) campanulato, ore dentato-ciliato.

Habitat insulam *Javae*, TEYSM. in herb. Dz. et MB.

JUNGERMANNIA LINN. (char. em.)

1. J. BOSCHIANA V. D. SD. LC.: amphigastriata, flagellarie radicosa; caule ramoso, ramis adscendentibus; foliis subimbricatis crassiusculis, concavis, ovatis, apice obtusis acutisque, rarius emarginatis; amphigastriis ovatis integris; trunco fructifero abbreviato; foliis involucri ovatis, indivisis, apice dentatis; perianthio ovato-oblongo plicato, ore dentato.

Habitat insulam *Javae*, JUNGH.

LOPHOCOLEA N. ab E.

1. L. HORRIDULA V. D. SD. LC.: caule repente radiculoso, ramoso; foliis adproximatis subhorizontalibus, ovato-subquadratis, spinuloso-ciliatis, dorso muricatis, apice bidentatis laciniisque acutis, amphigastriis bidentatis; fructu terminali; perianthio clavato-cylindrico, tota superficie muricato, apice subplicato, ore 5-fido.

Habitat insulam *Javae*, JUNGH.; TEYSM. in herb. Dz. et. MB.

CHILOSCYPHUS CDA, DUM., N. ab E.

1. CH. TRAPEZIOIDES V. D. SD. LC.: caule rigidulo repente, vage ramoso, adscendente, flexuoso; foliis semiverticalibus conniventibus, imbricatis, ovato-trapezioideis, apice obtuso integerrimo, margine dorsali rectiusculo basi undulato, ventrali arcuato basi 2-3 dentato; amphigastriis subimbricatis, ovali-rotundis, sexangulari-spinosis, apice subemarginatis, altero latere folio subconnatis; fructu . . . . . ?

Habitat insulam *Javae*, JUNGH.; TEYSM. in herb. Dz. et MB.

2. CH. TJIWIDEIENSIS V. D. SD. LC.: caule repente, vage ramoso; foliis subhorizontalibus conniventibus ovatis, apice obtuso plano integerrimo, margine dorsali longe decurrentibus, ventrali basi integris vel subdentatis; amphigastriis adproximatis ovatis, utrinque subtridentatis, apice sinu angulari bifidis, laciniis subincurvis acutis, altero latere cum folio subjacente connatis; fructu . . . . ?

Habitat insulam *Javae*, JUNGH.

LEPIDOZIA N. ab ESENB. L. et G.

1. GONYOTRICHA V. D. SD. LC.: caule prostrato, bipinnatim ramoso; foliis tripartitis, laciniis capillaribus obtusis articulatis, e basi geniculata patenti-erectis strictis, foliis ramorum imbricatis, amphigastriis subbipartitis; involucri foliis ovatis, inciso-ciliatis; perianthio cylindrico arcuato, versus apicem attenuato, plicato, ore ciliato.

Habitat insulam *Javae*, JUNGH.

Mastigobryum Nees, Lindbg. et Gottsche.

1. M. linguaeforme v. d. Sd. Lc.: caule adscendente dichotomo; foliis imbricatis patentibus, ovatis, margine ventrali arcuatis, basi dilatatis integerrimis, apice tridentatis, dentibus parvis spinaeformibus integerrimis; amphigastriis dense imbricatis, ovato-linguaeformibus, medio convexis, margine recurvis, apice planis dentatisque; fructu.....?

Habitat insulam *Javae*, Teysm. in herb. Dz. et Mb.

2. M. gibbum v. d. Sd. Lc.: caule adscendente flexuoso, dichotomo; foliis imbricatis patentibus, ovatis, integerrimis, apice tridentatis, dentibus acutis integerrimis; amphigastriis adproximatis, parvis, quadratis, medio convexis, marginibus apiceque reflexo crenulato-dentatis; fructu. , . ?

Habitat insulam *Javae*, Jungh.

3. M. Javanicum v. d. Sd. Lc.: caule gracili procumbente ramoso, flagellis longis capillaribus; foliis disticho-patentibus, adproximatis, ovatis, planiusculis, margine ventrali rectis, apice angustatis oblique truncato-3-dentatis, dentibusque acutis integerrimis; amphigastriis distantibus, patulis, rotundo-vel subquadrato-ovatis, integerrimis retusove crenulatis; fructu....?

Habitat insulam *Javae*, Teysm. in herb. Dz. Mb.

4. M. densum v. d. Sd. Lc.: caule procumbente dichotomo; foliis dense imbricatis, ovato-oblongis, planiusculis, apice 3-dentatis, dentibusque brevibus integerrimis; amphigastriis adproximatis, parvis, semicircularibus, convexis, patulis, apice reflexis subintegris; fructu....?

Habitat insulam *Javae*, Jungh.; Teysm. in herb. Dz. et Mb.

5. M. paradoxum v. d. Sd. Lc.: caule dichotomo-ramoso innovante, flagellis brevioribus crebris; foliis imbricatis deflexis, semiovato-conicis, truncato-3-dentatis, dentibusque acutis integerrimis; amphigastriis imbricatis, adpressis, caule multo latioribus, e basi cordata subquadratis, basi incisis vel multifidis, laciniis sursum curvatis, margine apiceque truncato dentato-serratis; fructu ..?

Habitat insulam *Javae*, Jungh.; Teysm. in herb. Dz. et Mb.

Radula. N. ab E.

1. R. anceps v. d. Sd. Lc.: caule repente, bipinnatim ramoso; foliis imbricatis oblique ovatis, acutis, margine dorsali apiceque profunde-dentatis, basi decurrente complicatis, lobulo quadrato, basi saccato, margine interno cauli adnato, apice obtuso inflexo; fructu in dichotomia et laterali, foliis involucralibus majoribus; perianthio...?

Habitat insulam *Javae*, Teysm. in herb. Dz. et Mb.; *Buitenzorg*, in herb. Miq.

Thysananthus Lindbg.

1. Th. planus v. d. Sd. Lc.: caule repente, ramis dichotomis erectiusculis, fastigiatis pinnatisve, foliis subhorizontalibus disticho-planis, ovatis, acutis vel obtusis, integerrimis apiceve serratis, lobulo planiusculo; amphigastriis subimbricatis rotundo-quadratis vel obovatis, retusis, adpressis patulisve, integerrimis; fructu in dichotomia, foliis involucralibus acutis, apice serratis; amphigastrio involucrali magno, ovato, profunde bifido, laciniis acutis, utrinque serratis; perianthio triquetro, angulis spinuloso-dentatis.

Habitat insulam *Javae*, Teysm. in herb. Dz. et Mb.

Phragmicoma Dumort.

1. Phr. polymorpha v. d. Sd. Lc.: caule repente, ramis dichotomis adscendentibus fastigiatis pinnatisve; foliis semiverticalibus imbricatis, oblique ovatis, obtusis acutisve, margine ventrali inflexis, undulatis, apiceque plano dentatis vel planis integerrimis, lobulo oblongo tumido; amphigastriis imbricatis rotundo-obovatis, undulatis, dentatis, patenti-divergentibus vel integerrimis, retusis, adpressis patulisve; fructibus e dichotomia adproximatis lateralibus; perianthio oblongo valde compresso, laevi, dorso convexiusculo bi-trisulcato, ventre triplicato.

Habitat insulam *Javae*, Teysm. in herb. Dz. et Mb.

Lejeunia Gottsche et Lindbg.

1. L. venusta v. d. Sd. Lc.: caule repente ramoso; foliis contiguis semiverticalibus, ovatis, obtusis, supra muricatis, margine dentato-ciliatis, lobulo ovato tumido, truncato-dentato; amphigastriis nullis; fructu laterali sessili; perianthio obovato compresso, tota superficie muricato, ventre bialato, margiuibus alisque dentato-ciliatis.

Habitat insulam *Javae*, Teysm. in herb. Dz. et Mb.

2. L. Dozyana v. d. Sd. Lc.: caule repente subramoso; foliis imbricatis late obovato-spathulatis, parce spinuloso-dentatis, lobulo convexo apice truncato dentato; amphigastriis nullis; fructu in ramulo laterali; perianthio obovato compresso, marginibus alatis ventre bialato, alis apice dentatis.

Habitat insulam *Javae*, Teysm. in berb. Dz. et Mb.

3. L. Molkenboeriana v. d. Sd. Lc.: caule repente, vage ramoso; foliis imbricatis, semiverticalibus, cordato-ovatis, acutis, apice inflexis, integerrimis, sinuato-complicatis, lobulo inflato ovato; amphigastriis imbricatis folia subaequantibus, cordato-ovatis, ad medium usque bifidis, laciniis acuminatis; fructu in ramulo brevi laterali; perianthio obovato, dorso uni-ventre bicarinato.

Habitat insulam *Javae*, Teysm. in herb. Dz. et Mb.

4. L. falsinervis v. d. Sd. Lc.: caule repente ramoso, ramis elongatis; foliis semiverticalibus contiguis, oblongo-cultratis, repandis, obtusis, medio lineâ pellucida cellularum majorum notatis, apice subinflexis, lobulo plano oblongo, apice emarginato uni-dentato:

amphigastriis distantibus, e basi subdecurrente ovalibus, bifidis, laciniis acutis; fructu in ramulo laterali; amphigastrio involucrali oblongo, bifido; perianthio obovato-pyriformi, dorso uni-ventre bicarinato.

Habitat insulam *Javae*, JUNGH.

5. L. APICULATA V. D. SD. LC.: caule repente, bipinnato-ramoso; foliis contiguis subhorizontalibus, ovatis, apice planis acutis et cuspidulatis integerrimis, basi subsinuato complicatis, lobulo tumido ovato, emarginato-unidentato; amphigastriis minutis distantibus, ad medium usque bifidis, laciniis rectis acutis; fructu in ramulo laterali; perianthio obovato, dorso uni-ventre bicarinato.

Habitat insulam *Javae*, TEYSM. in herb. DZ. et MB.

6. L. DECURSIVA V. D. SD. LC.: caule repente pinnato, pinnis inaequalibus; foliis adproximatis semiverticalibus, patulis, rotundo-oblongis, integerrimis, basi ventrali longe decurrentibus; lobulo tumido ovato, apice obtuso in folii marginem transeunte; amphigastriis distantibus patulis, rotundo-ovatis, bifidis, laciniis obtusis; fructu ad basin ramorum subsessili; involucri foliis conformibus; perianthio oblongo, dorso uni-ventre bicarinato.

Habitat insulam *Javae* TEYSM. in herb. DZ. et MB.

7. L. ALOBA V. D. SD. LC.: caule repente parce ramoso; foliis subhorizontalibus imbricatis, planis, ovato-rotundis, obtusis, integerrimis, basi ventrali rectiusculis plicâ subnulla; amphigastriis distantibus foliis quadruplo minoribus, ovatis, bifidis, laciniis obtusis; fructu.......?

Habitat insulam *Javæ* TEYSM. in herb. DZ. et MB.

FRULLANIA RADDI.

1. FR. TRICARINATA V. D. SD. LC.: caule repente subbipinnato; foliis imbricatis semiverticalibus, ovatis, obtusis, auriculatis; auriculis oblongis, laevibus, obliquis, laciniâ minuta aut nulla interposita; amphigastriis subdecurrentibus obovatis, integerrimis, sinu brevi bifidis, ramulorum contiguis ad medium bifidis, laciniis acutis; fructu laterali, foliis involucralibus ovatis, acutis, apice subdentatis, lobo auriculari oblongo-lineari; perianthio oblongo, dorso sulcato, ventre tricarinato.

Habitat insulam *Javae*; commun. Dr. V. D. BOSCH.

2. FR. ORIENTALIS V. D. SD. LC.: caule procumbente elongato, pinnatim ramoso; foliis adproximatis semiverticalibus, planis, ovatis, acutis, integerrimis, ramulorum laxe imbricatis, auriculis conicis cauli contiguis et parallelis tectis; amphigastriis adpressis, cordato-ellipticis, integerrimis, bifidis, laciniis acutis; perianthio............?

Habitat insulam *Javae*, TEYSM. in herb. DZ. et MB.

3. FR. REFLEXISTIPULA V. D. SD. LC.: caule repente subpinnatim ramoso, ramulis inaequalibus flexuosis; foliis imbricatis semiverticalibus, squarrosulis, ovatis, obtusis, margine recurvis integerrimis, auriculis galeatis compressis; amphigastriis imbricatis, transversis, indivisis, margine reflexis; fructu laterali sessili, amphigastriis involucralibus bifi-

dis, foliisque involucralibus bilobis, inciso-serratis, ciliatis; perianthio ovato villoso, dorso convexo, ventre unicarinato, marginibus carinaque compressis, eroso-dentatis ciliatisque.

Habitat insulam *Javae*, JUNGH.; TEYSM. in herb. Dz. et MB.

4. FR. CAMPANULATA V. D. SD. LC.: caule repente, inordinate ramoso composito: foliis semiverticalibus laxe imbricatis, subrotundis, obtusis, integerrimis; auriculis cauli contiguis, denudatis, ovato-galeatis, compressis, margine externo basi dilatatis; amphigastriis distantibus, obovatis, bifidis, laciniis acutiusculis extus anguloso-dentatis; fructu sessili, foliis involucralibus integerrimis; perianthio laevi compresso, utrinque bicarinato.

Habitat insulam *Javae*, JUNGH. in herb. V. D. BOSCH.

5. FR. REPANDISTIPULA V. D. SD. LC.: caule repente ramoso, ramis breviter pinnatis; foliis semiverticalibus ovatis, caulinis contiguis obtusis, ramulorum imbricatis acutioribus; auriculis obovato-oblongis denudatis, fortiter papillosis, laciniâ parva interjecta, caulinis horizontalibus, ramulorum confertis subobliquis; amphigastriis obovatis, repandis, bifidis, laciniis obtusiusculis, ramulorum imbricatis; fructu in ramulo brevi, laterali, involucro subdentato; perianthio oblongo, dorso sulcato, ventre unicarinato, carina acuta.

Habitat insulam *Javae*, TEYSM. in herb. Dz. et MB.

6. FR. TENELLA V. D. SD. LC.: caule repente, ramis subpinnatis elongatis; foliis subverticalibus, laxe imbricatis, ovatis, obtusis et acutiusculis, auriculis obovatis obliquis denudatis, laciniâ notabili triangulari interjecta; amphigastriis distantibus ovatis, integerrimis, bifidis, laciniis acutiusculis; fructu in ramulo laterali, foliis involucralibus acutis, integerrimis; perianthio oblongo, ventre unicarinato.

Habitat insulam *Javae*, TEYSM. in herb. Dz. et MB.

7. FR. PINNULATA V. D. SD. LC.: caule repente, ramis elongatis erectis, subbipinnatis, pinnis brevissimis microphyllis; foliis semiverticalibus imbricatis, ovatis, obtusis, integerrimis, ramulorum acutis; auriculis cylindraceis, papillosis, denudatis, laciniâ parva interjecta, caulinis subhorizontalibus, ramulorum obliquis confertis; amphigastriis obovatis, integerrimis, bifidis, ramulorum confertis oblongis, laciniis acutis, lobis ventralibus involucri amphigastrioque serratis, dorsalibus subintegris acutis; perianthio oblongo, ventre unicarinato, carina obtusa subinflata.

Habitat insulam *Javae*, TEYSM. in herb. Dz. et MB.

8. FR. SINUATA V. D. SD. LC.: caule repente, ramis regulariter subbipinnatis; foliis semiverticalibus, caulinis adproximatis obovato-rotundis, pinnarum imbricatis ovatis apice obtuso, acuto vel apiculato inflexis, ibique in dorso sinulo excavatis; auriculis denudatis subobliquis, oblongis, ramulorum confertis; amphigastriis distantibus ovatis, bifidis, laciniis acutis; amphigastriis ramulorum imbricatis, laciniis canaliculatis, apice incurvis; fructu . . . . ?

Habitat insulam *Javae*, TEYSM. in herb. Dz. et. MB.

9. FR. MINOR V. D. SD. LC.: caule repente, pinnatim composito, foliis semiverticalibus rotundatis, pinnarum imbricatis, late ovatis, acutis; auriculis denudatis obliquis, obovatis vel evolutis, amphigastriis distantibus planis, acute bifidis, ramulorum confertis;

fructibus sparsis subsessilibus; involucro dentato, foliis involucralibus bilobis, margine reflexis, lobo dorsali late ovato, ventrali lanceolato-ovato; perianthio obovato, dorso convexo, ventre unicarinato, carina lata obtusa.

Habitat insulam *Javae*, Teysm. in herb. Dz. et Mb., v. d. Bosch.

AVIS AUX BOTANISTES.

Intéresser un plus grand nombre de Botanistes pour la Bryologie exotique: tacher de procurer à d'autres les jouissances, qu'ils ont éprouvé eux mêmes, en étudiant l'organisation des mousses tropiques: offrir le moyen de répéter leurs observations, afin de donner l'occasion de les rectifier, ou d'en faire vérifier l'exactitude: voilà les motifs, qui ont engagé les auteurs de l'ouvrage, *Bryologia Javanica*, de partager les doubles des mousses de leur herbier avec les botanistes, même sans équivalent.

Cet herbier, riche en doubles de plusieurs mousses belles et rares de l'Archipel Indien, contient aussi presque toutes les Hépatiques de ces contrées. Des rélations différentes, entretenues avec les naturalistes, qui habitent ces pays favorisés d'une végétation si superbe et si variée de plantes cryptogames, ajoutent chaque année des espèces nouvelles à cette collection, dont l'opuscule précédent fournit la preuve. L'auteur de celui-ci réitère à cette occasion son offerte de mousses éxotiques pour les Hépatiques. Il se reserve néanmoins la condition, de vouloir bien lui indiquer une manière sûre et facile d'expédition, vu qu'il a déjà acquis l'expérience bien fâcheuse, que des collections expédiées se sont égarées. Quant à ce qui concerne le *Bryologia Javanica*, il se sent obligé d'informer ceux, qui ont bien voulu l'honorer de leur souscription, que, grâces à la noble protection du gouvernement Neêrlandais, la continuation de cette publication est maintenant assurée et se fera sans interruption, selon les conditions du prospectus.

Les livraisons 6—10, contenant les Polytrichacées, Calymperacées et Syrrhopodontées sont presque achevées.

Decembre 1855. Dr. F. Dozy.

NOTICE BIBLIOGRAPHIQUE.

F. Dozy et J. H. Molkenboer. Muscorum frondosorum novae species ex Archipelago Indico et Japonia. 8°. Lugd. Bat. 1844. apud H. W. Hazenberg et S.

„ „ Musci frondosi inediti Archipelagi Indici, sive descriptio et adumbratio muscorum frondosorum in insulis Java, Borneo, Sumatra, Celebes, Amboina, nec non in Japonia nuper detectorum minusve cognitorum. 4°. cum 60 Tab. Lugd. Bat. 1846—1854, apud H. W. Hazenberg et S.

„ „ Bryologia Javanica, seu descriptio muscorum frondosorum Archipelagi Indici, iconibus illustrata. 4°. 7 Livraisons avec 35 planches. Lugd. Bat. 1854, 1855, apud A. W. Sythoff.

„ „ Musci frondosi Belgiæ Sept., in Prodromo Floræ Batavæ ad sociorum inprimis usum edendum curavit societas promovendo Floræ Batavæ studio. Vol. I pars 2. 8°. Cum 3 Tab. Lugd. Bat. 1851, apud Jac. Hazenberg Cz.

„ „ Prodromus Floræ bryologicæ Surinamensis; accedit Pugillus specierum novarum Florae Venezuelanæ 4°. cum XIX Tab. Harlemi 1854, apud de Erven Loosjes.

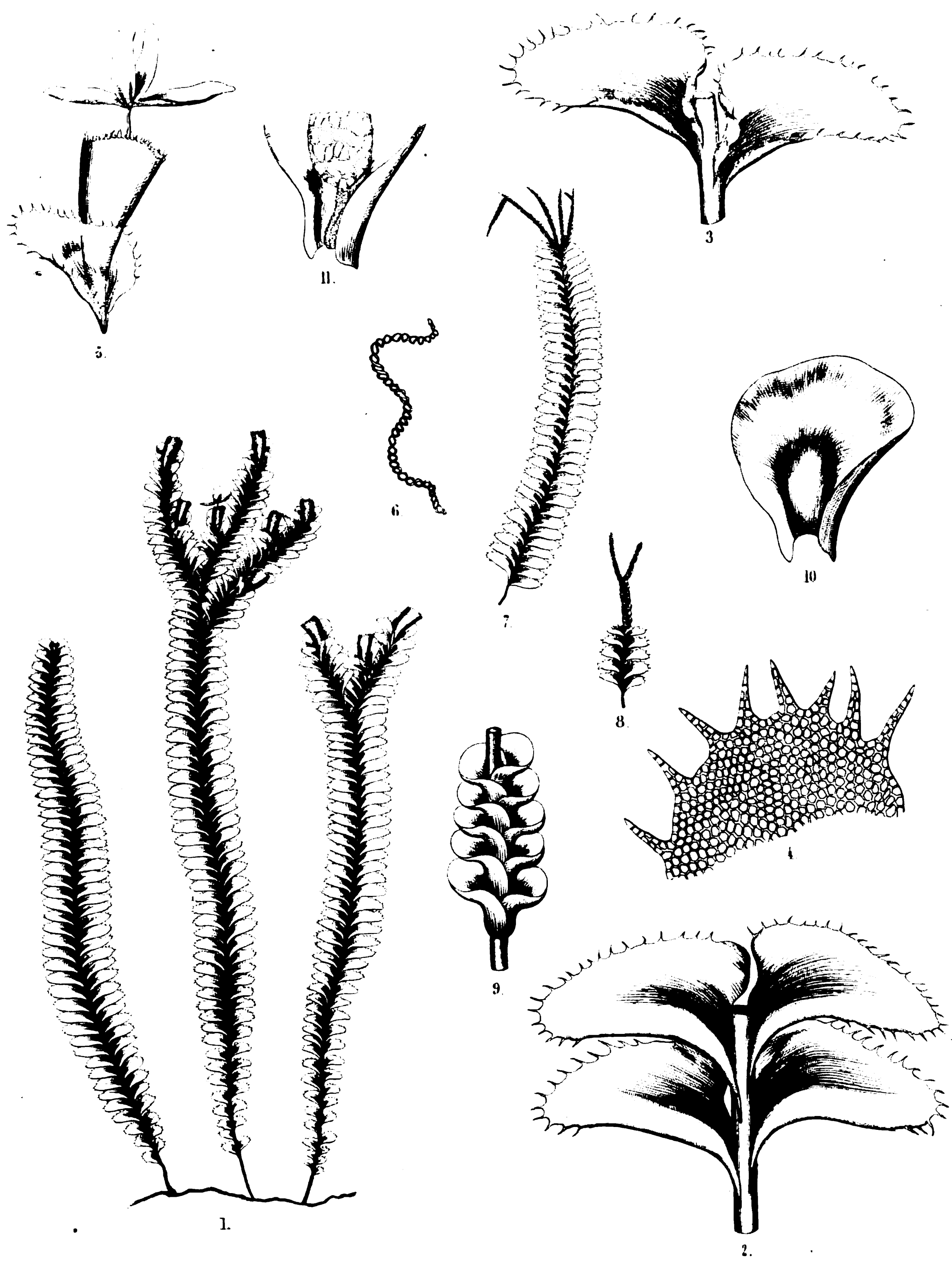
Novæ fungorum species in Belgio Sept. nuper detectæ 8°. cum 2 Tab. col. — *Exidiae amplae* evolutio, icone illustrata; *Aerobryum speciosum*, novum muscorum genus, aliaque opuscula in :

„ „ Nederlandsch Kruidkundig Archief; redigerunt W. H. de Vriese, F. Dozy et J. H. Molkenboer. 3 Vol. 8°. cum Tab. 1846—1855. IV pars I cum Tab. red. F. Dozy. Lugd. Bat. 1856, apud Jac. Hazenberg Cz.

Cet ouvrage est un recueil des travaux des botanistes Neêrlandais, pour leur Flore indigène, autaut que pour celles des possessions Neêrlandaises dans l'Inde et la Guijane; c'est aussi l'organe de la société susdite (Vereeniging), promovendo Florae Batavae studio.

„ „ Bijdrage tot de anatomie en phytographie der Sphagna, 4°. cum 2 tab. Amsterdam 1854, apud C. G. v. d. Post.

TAB. I.

A J K ad nat. del.

Plagiochila Sandei Dz.